

1 西洋諸邦ハ易ク為ス

學問之道，西洋諸邦爲易，皇國支那爲難，而皇國爲甚。夫西洋之爲學也，唯知二十六之字解文典之義、則無不可讀之書。是其所以爲易也。

2 皇國ニ至テハ！

如支那不然。非讀數百之書，通于數千之字，則不可。是其所以爲難也。雖然支那尚專矣。至皇國則加之，以和學與俗用之文，非併通之則不可。是故爲學之難莫甚於皇國也。

3 文物ノ盛否ハ職トシテ此ニヨル

文物之盛否職此之由，欲育人才不亦難哉。方今爲學者，或漢或洋捨其本，而唯末之務。是以解國語，通于國典者甚鮮矣。其至如此也，非學者之罪也。

4 政、コレヲ然ラシムル也

政使之然也。何則人情避無用，而赴有用，猶水之就下也。孰能禦之。自中古模倣漢制以來，詔勅制誥之文，必假力於漢籍而脩之。

5 日用ノ文、亦カクノ如キ者

日用之文亦如此者居多。故不學漢籍，則不能成用也。且洋學者亦當今之務也。至和學則不關今日之人事，而殆屬無用，唯爲歌詞之具而已。是政之過也。

6 學者ノ脩メザルヤ

學者不脩不亦宜哉？是以國語日失而海內異辭，言語殆不相通。是語學不明之由，豈不可謂文明國哉？

7 堂堂タル皇國ノ語

如此而不止，則堂々皇國之語，或變爲漢，或爲英，爲佛，爲蘭，混雜

1 Seiyō wa kantan

Seiyō dewa gakumon wa kantan ni dekiru. Nippon to Sina dewa muzukasiku, toriwake Nippon wa hanahadasii. Seiyō de gakumon o suru niwa, 26 mozi o siru dake de, syomotu no imi ga wakari, yomenai hon to iu mono ga nai. Kore ga tayasui riyū de aru.

2 Nippon to kita Hi niwa!

Sina wa sō dewa nai. Sūhyaku no hon o yomu no ni, sūsen no mozi ni tūzinakereba naranai. Sore demo Sina wa sore dake de sumu. Nippon ni itattewa, sono ue, kokugaku to nitizyō no bunsyō to, awasete rikai sinakereba naranai. Sono tame, manabinikusa wa Nippon ga itiban hidoi.

3 Bunka no Hatten wa omoni kore ni aru.

Bunka no hatten wa syu to site koko ni aru. Zinzai o sodateru koto ga hizyō ni muzukasii. Tikagoro gakumon o suru hito wa, Kangaku mo Yōgaku mo nemoto o sute, edaha bakari ni hasiru. Kono tame, kokugo o rikai si, kuni no koten ni tūzuru mono wa hanahada sukunai. Kō natta no wa gakusya no tumi dewa nai.

4 Seizi no Kekka

Seizi ga sono yō ni sita no de aru. Ninzyō ga yaku ni tatanai mono o sake, yaku ni tatu hō e mukau no wa, mizu ga sita ni nagareru no to onazi da. Husegiyō ga nai. Heian zidai ni Tyū-goku no seido o manete irai, mikotonori no bunsyō wa kanarazu Kanbun koten no tikara o karite totonoeru.

5 Nitizyō no Bun mo Kanzi-kabure

Nitizyō no bun mo kō iu mono ga ôi. Kanbun koten o manabanakereba, yaku niwa tatanai. Sikamo, Seiyō kenkyūgendai no sigoto o ninatte iru. Kokugaku ni itattewa, konniti no koto ni kakawari mo sezu, hotondo muyō no mono de aru. Uta no dōgu de sika nai. Kore wa seizi no ayamati de aru.

6 Gakusya ga sikkari site inai

Gakusya ga mimuki mo sinai no wa mottomo dewa nai ka? Sono tame, kokugo ga hi ni hi ni usinaware, kokunai de kotoba ga tigai, hanasi ga hotondo tūzinai. Kenkyū ga sikkari site inai kara de, kore de bunmeikoku to ieru darō ka?

7 Dōdō taru Nippono ga

Kono mama dewa, dōdō taru Nippon no kotoba ga, Kango ni kaeraretari, Eigo ya Huransugo,

磨滅將至不可分辨。可堪慨哉。

8 國學ヲ脩メシムルノ策

然則深察此理，而不可不起易學之學、而立令先務脩國學之策也。苟欲成之莫如假洋字，而脩國語也。

9 世人ハ因習ニ泥ハル

雖然世人泥因習，即必將謂不可用也。若平心察之，則有至理而存焉。然則斷然用之而可也。精々講究脩皇國之史典，就漢洋之書籍擇其補治道者與天文地理之書，擇之以授書生，而使學之，則不假力於他國之學，而自得求天下之理，通于萬國之情也。

10 難シキヲ變ジテ易キト爲ス

是非變難而爲易哉。而後，詔勅制誥與日用之文，皆用之，則闔國之人不得不於脩國學也。夫如此，則海內同辭，而無不相通之患。

然而闔國之人，必先修國學，而或漢或洋從其所好修其業。則本立而道成焉。

11 人材ノ成立，文物ノ勃興

人材之成立，文物之勃興，必將至不可與今日同日而論也。然則是亦當今之急務育才之本也。其可忽哉。

12 國體ヲ傷ツクルコト無キカ

或曰，子之說甚善，雖然假洋字則無傷國體乎。曰是何傷。自皇國見之，漢與洋同是他邦也。何其擇焉。

13 皇國固有ノ語ヲ失フニ較ブレバ

今欲假字而脩國語。較之併字語而假之，失皇國固有之語，則何啻霄壤。然則斷然改之而可也。奚疑哉。

Orandago ni kaeraretari site, konran si, surihette, dore ga moto no kotoba datta ka wakaranaku naru. Nagekawasii dewa nai ka!

8 Nippongo o osamesaseru Saku

Dewa, kono dôri o yoku rikai sureba, manabi yasui manabikata o tatenakereba narazu, mazu Kokugaku o osamesaseuru yô ni tutomenakereba naranai. Sukunaku tomo kore o zitugen siyô to suru naraba, Rômazi o karite, Nihongo o totonoeru no ga itiban de aru.

9 Yononaka wa Insyû ni kodawaru

Yononaka wa hurui narawasi ni nazinde, ukeireru koto wa dekinai to iu ni tigai nai keredomo, danzen kono yô ni site yoi hazu de aru. Nippon no rekisi o yoku mi ni tuke, Tyûgoku to Seiyô no syoseki wa, kuni o osameru oginai to naru mono to tenmon, tirigaku no hon o erande, gakusei ni manabaseru nara, gaikoku no gakumon no tikara o karinakutemo, tenka no rikutu ga zibun de te ni ire, sekai zyôsei ni tûziru koto ga dekiru.

10 Muzukasii mono o kaete yasasiku

Kore wa muzukasiku kaeru no dewa naku, yasasiku suru to iu mono de aru. Sô nareba, mikotonori ya gomeirei to nitizyô no bunsyô to, mina kore o motiiru koto ni naru. Kunizyû no hito ga, Nippon ni tuite no gakumon ga dekinai to iu koto ga naku naru no de aru.

Kô site kunizyû no hito ga mazu hazime ni Nippon ni tuite manabi, sore kara Tyûgoku ya Seiyô ni tuite konomu tokoro no waza o manabu. Kihon ga dekite, miti ga hirakeru no de aru.

11 Zinzai no ikusei, Bunmei no Hatten

Zinzai no ikusei to bunka, bunmei no hatten wa, konniti to onazi ni ronjitewa naranaku naru hazu de aru. Dakara, ima isoganakereba naranai no wa sainô o sodateru kiso o tukuru koto de aru. Sore wa tatimati ni site dekiru mono darô ka?

12 Kuni no Taimen o kizutukenai ka?

‘Okangae wa taihen yoi. Sikasi, Rômazi o kariru to, *Kokutai* sunawati kuni no taimen ga kizutuku no dewa nai ka?’ to iu hito ga iru. Nani ga kizutuku no ka? Tyûgoku mo Seiyô mo onaziku gaikoku de aru. Naze sore o kubetu suru no ka?

13 Nippon koyû no Kotoba o usinau

Ima mozi o karite, Nippongo o tukurinaosu. Kanzi to Kango o karite, Yamatokotoba o usinatte iru no ni kurabereba, sora to zimen no tigai to sika ienai. Sitagatte koko de omoikitte aratameru no ga yoi. Doko ni sinpai ga aru darô ka?

【 Setumei 】

《 Syūkokugoron 》 wa, Meizi 2 n. 5gt. Daigaku no Kami Yamauti Yōdō (moto Tosa hansyu,) ni atete sasidasare, Meizi 8n. 11gt. ni Monbusyō nimo teisyutu sareta.

Nanbu Yosikazu (1840–1917) wa kono teian o kaita koro, Gakumonsyo (daigaku) de Kangaku o manabu gakusei datta. Monbusyō ni hairi, Rōmazi saiyō o toku hoka, 「中学校漢學ノ教科書ヲ改正シテ正則讀ニ變更スルヲ論ス」 (1908) nado no teian mo sita.

《 Rōmazi Sekai 》 Meizi 44(1911) n. dai 5 gō ni Nanbu Yosikazu zisin ni yoru kakikudasi bun ga notte iru. 4 to 9 no atari ga itibu habukarete iru.

‘Kokugaku o osamu’ to ‘Kokugo o osamu’ to dewa 「脩」 no imiai ga tigau yō ni mieru.

‘Kokutai’ wa kuni no katati dewa nai to mirareru.. Maezima Hisoka no bunsyō(1873) niwa *kunigara* no imi no ‘kokutai’ ga tukawarete iru.

上の漢文は吉田精一・井之口有一あむ『國字問題 論集』(富山房, 1950)から。“洋々社談”第7号(明治8年11月, 1911)にのった文章による。